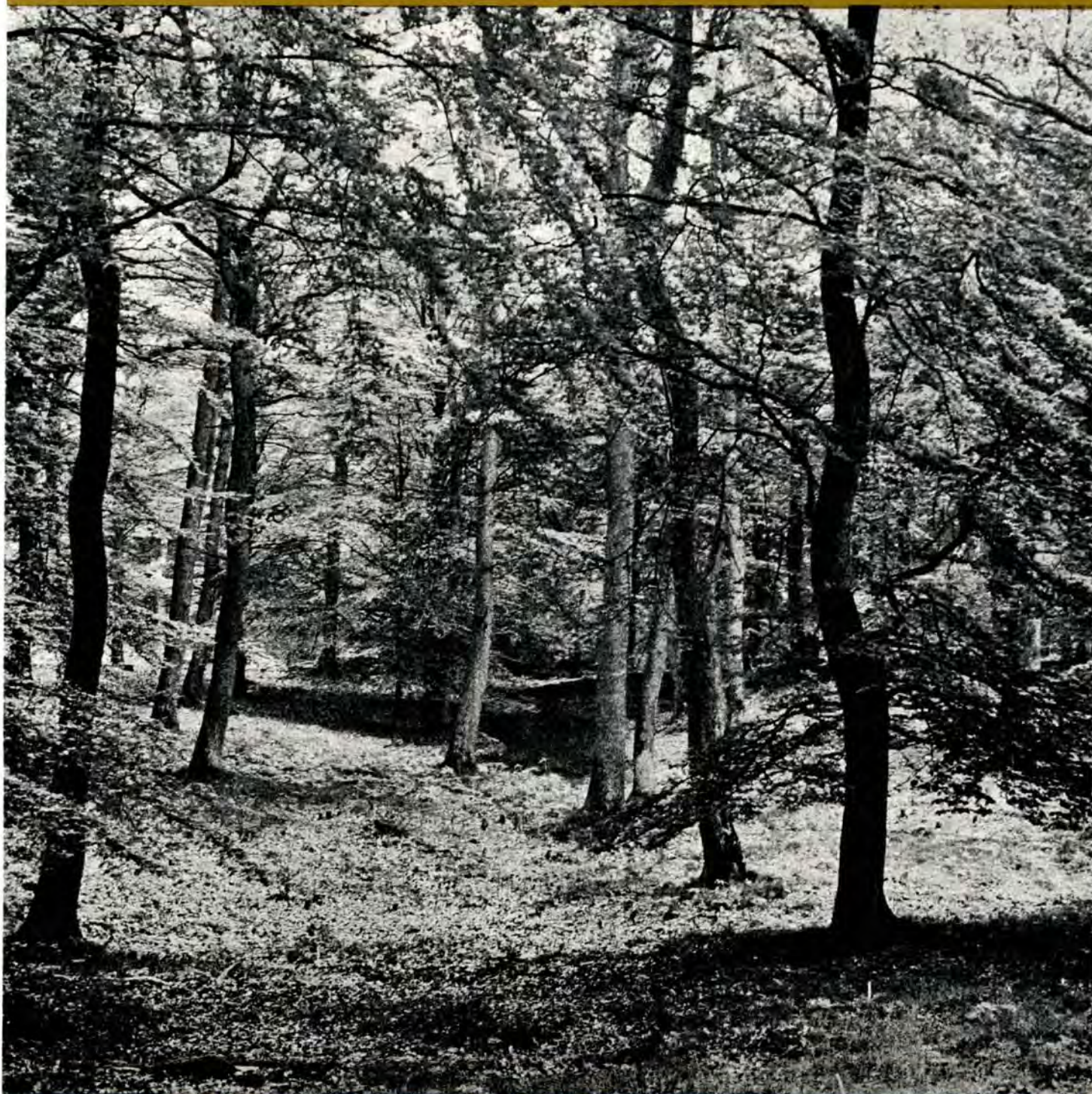

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
November 1969

11

HOMELITE

Importer:
Aarhus Motor
Compagni A/S
 Sølystgården
 Egaa
 Tlf. (06) 22 08 33

simpelthen saven- klar til at bide i selv det hårdeste træ

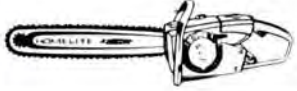

Der er bid i HOMELITE – verdens mest købte kædesav, fordi den er verdens bedste ... og billigste.

Med HOMELITE er det en let sag at klare hårdt træ og tungt arbejde. Den ligger godt i hånden og er let at håndtere i alle arbejdsstillinger – det betyder også, at HOMELITE går helt og effektivt i bund.

I HOMELITE-70 programmet finder De også den sensationelle XL-MINI nyhed, der gennem 3 års intenst forsøgsarbejde er blevet udviklet til en endnu mere kompakt og endnu lettere sav, der ligefrem udstråler fortøttet kraft.

HOMELITE – bid og effekt ... og mindre vægt!

Alle priser er incl. moms.

	HOMELITE XL-12 kr. 1240.–
	HOMELITE Super XL-12 automatic kr. 1600.–
	HOMELITE XL-mini kr. 1680.–
	HOMELITE 122-E kr. 1930.–
	HOMELITE 913-E kr. 2200.–
	HOMELITE 2000-E kr. 2750.–
	HOMELITE Busk-rydder kr. 1744.–

FORHANDLERE:

JYLLAND: ARDEN: Shell Service v/Th. Andersen, (08) 56 10 64 – BJERRINGBRO: Instrumentsliberiet v/Nielsen & Petersen, (06) 68 12 83 – BRABRAND: A. Due Andersen, Engdalsvej 97, (06) 26 08 27 – FARRE: Holger Knudsen, Skolegade, (05) 73 31 38 – FREDERIKSHAVN: Fa. P. Conradsen, Tordenskjoldsgade 17, (08) 42 09 00 – FRØSTRUP: Chr. P. Larsen, (0791) 97, – HOBRO: DIFA-Isenkram, Hobro Værktøjsmagasin, (08) 52 05 66 – HORSSENS: Lago Nørregård Isenkram, Smedegade 24, (05) 62 53 62 – KOLDING: Maskinhandler Ingvar Madsen, Nørre Bjert, (05) 56 51 66 – RANDERS: Brdr. Floor, Østervold 10-12, (06) 42 68 88 – Vorbecks Tømmerhandel, Sdr. Boulevard, (06) 42 05 55 – RY: Jens Sørensen, Skanderborgvej 18, (06) 89 15 82 – SEVEL: Sevel Autoværksted v/Hylleberg & Nielsen, (07) 44 80 20 – SILKEBORG: Jern- & Stålgården, Nygade, (06) 82 07 00 – SKØRPING: J. E. Møller, Fræer, (08) 39 60 36 – SØNDERBORG: Axel Thomsen, Sundmarksvej 52, (044) 2 22 71 – VEJLE: Henning Hansen, Ibæk Strandvej, (05) 82 47 11 – Bjælkehytten Teknik, Horsensvej 2-4, (06) 82 66 25 – AABENRAA: Andreas Petersen, Store Torv 1, (046) 2 32 21 – AALBORG: V. Sørensen, Jyllandsgade 26, (08) 13 55 77 – AARHUS: Aarhus Mørtel-Compagni A/S, Nordhavnen, Aarhus C, (06) 12 20 11 – FYN: FERRITSLEV: Ingeniør N. E. Ringsted, Hellerup Hovedbygning, (09) 98 14 38 – ODENSE: Fa. I. M. Nielsen, Rødegårdsvej 199, (09) 12 04 39 – Kaj Petersen, Sct. Jørgensgade, (09) 12 79 72 – SVENDBORG: Hans Knudsen A/S, Øster Havnevej 5, (09) 21 34 43 – SJÆLLAND: GLOSTRUP: Pilvard, Hovedvejen 38, (01) 96 14 24 – GREVE STRAND: Fa. Thyge Pedersen, Mosede Strandvej 4, (01) 90 12 03 – HELSINGE: Mekaniker John Rasmussen, Østergade, (03-295) 171 – HOLBÆK: Vibergs Landbrugsmaskiner, Fauergård, (03) 43 30 82 – HVIDOVRE: Børge Palby, Bjergagervej 20, (01) 78 13 93 – ISHØJ: Kroneby, Industrivangen (01) 73 12 53 – KARLSLUNDE: Per Bech, Langagergård, (01) 90 21 99 – TÅSTRUP: Taastrup Ny Tømmerhandel, Roskildevej 44, (01) 99 04 72 – VORDINGBORG: Laurits Lund, Algade 17, (03-775) 741.

⚡ JUNCKERS SAVVÆRK

Ny »loader« til råtræpladsen - dieselelektrisk

Fabrikat: R. G. Le Tourneau F. 804 - Texas - U. S. A.

Løfteevne: 36 tons - stablehøjde 6,5 meter

DANSKE SKOVDISTRIKTER SÆLGER PYNTEGRØNT TIL DANSK TRÆ-EKSPORT

- og opnår et godt og planlagt salg!

Pyntegrønt aftages i følgende sorter:

GRANDIS - ÆDELGRAN - DOUGLAS
NORDMANNSS-GRAN - NOBILIS

Juletræer i ÆDELGRAN og NORDMANNSS-GRAN købes i større mængder.

Sæt Dem i forbindelse med os i god tid før sæsonen, så sikrer De Deres produktion garanteret afsætning!

Bov pr. 6330 Padborg - Tlf. (046) *73077

PENGE VOKSER IKKE PÅ TRÆER

ELLER GØR DE?

Tegn skovbrand-forsikring i NATIONAL

Forsikringshuset
Holmens Kanal 22
1060 København K.

Stormskaderne i Sverige 22. og 29. september 1969

Orkanerne den 22. og 29. september forårsagede i den sydvestlige del af Sverige stormfald, der nu skønsvist er opgjort til 9-11 mill. kubikmeter. Skader af katastrofalt omfang er først og fremmest sket i visse dele af Älvsborgs len, hvor en træmængde modsvarende 3-4 års normal hugst blev kastet til jorden. På visse særlig hårdt ramte skovejendomme er der tale om stormfald modsvarende endnu flere års normal hugst.

Fra den svenske træindustri er udtalt, at man ikke vil søge at udnytte katastrofen til at presse råtræpriserne, som i øvrigt er stigende i forhold til sidste års. En del af det stormfældede træ afsættes på eksportmarkedet, og her har nervøsitet hos visse af de hårdst stormskaderamte svenske skovejere givet anledning til krusninger, som også har kunnet mærkes i den danske eksport af rundtømmer. Stedfundne eksportsalg i de seneste uger fra bl. a. Jylland tyder dog ikke på, at stormfaldskatastrofen i Sydsverige har formået at rukke ved den faste tendens på det internationale råtræmarked.

Det største problem for de stormskaderamte svenske skovejere synes at blive manglen på kvalificeret arbejdskraft til oparbejdning af de store mængder stormfældet træ. Det skønnes, at der er behov for ekstra ca. 1000 skovarbejdere. Ved samarbejde mellem stormskade- og ikke-stormskaderamte skovejere mener man dog i væsentlig grad at kunne løse problemet, men alligevel må man nok se i øjnene, at det ikke vil være muligt i praksis at nå at oparbejde alt det stormfældede træ, før det i løbet af 1-2 år begynder at lide alvorlig skade.

★

Dødsfald

Overdirektør ved Gisselfeld adelige Jomfrukloster ved Haslev, greve *Knud Danneskiold-Samsøe*, er død, 69 år gammel. I 1966 blev greve Knud over-

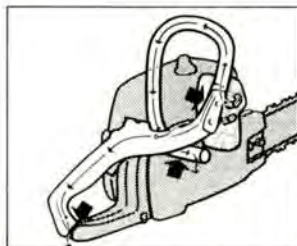
Undgå „hvide fingre“

Trepunktsophængt afvibrering, som indførtes på Partner R 17, har været en hjælp til mange tusinde skovarbejdere i deres arbejde. R 17's afvibrering gjorde skovarbejderen mindre træt, medførte større dagspræstationer og mindre risiko for vibrations-skade.

Partner R 18 – en yderligere hjælp mod vibrations-skader.

Foruden trepunktsophængt afvibrering har Partner R 18 regulerbare, opvarmede håndtag. Dette betyder, at man holder sig varm og tør om hænderne og undgår de såkaldte »hvide fingre«.

Uanset om man er nybegynder eller har arbejdet længe i skoven, om man har vibrations-skade eller ej, så er det betydeligt mere behageligt med en afvibreret sav med opvarmede håndtag. Prøv selv!

Årets nyhed – opvarmede håndtag! Gennem 2 rør fra lyd-dæmperen ledes udstødningen gennem en regulator til forreste og bageste håndtag, hvilket bevirker, at opvarmningen kan foretages individuelt.

PARTNER R 18

Forhandlere :

JYLLAND

Per Jørgensen, Kongensgade 2, Norresundby. Tlf. (08) 17 27 33.
Smedegades Motorværksted, Ringkøbing. Tlf. (07) 32 09 92.
Randers Værktøjsmagasin, Randers. Tlf. (06) 42 17 77.
Horsens Værktøjsmagasin, Hede Nielsensvej 2, Horsens. Tlf. (05) 62 62 11.
Holger Knudsen, Farre. Tlf. (05) 73 91 11. Farre 138 (Service).
Mikkels Autoværksted, Nr. Torv 2, Vejle. Tlf. (05) 82 12 12.

Fa. Lorentz Hansen jun. Åbenrå. Tlf. (046) 2 21 38.

FYN

A/S Harald Nyborg, Odense. Tlf. (09) 12 12 49.

LOLLAND & FALSTER

Fa. R. Jessens Efft., Nykøbing F. Tlf. (03) 85 00 11.

BORNHOLM

Scooter Centralen, Vimmelskaftet 26, Rønne. Tlf. (03) 95 21 76.

SJÆLLAND

Roskilde Værktøjsmagasin, Sdr. Ringvej 24, Roskilde. Tlf. (03) 35 54 75.
Fa. L. Ulrich's Iisenkramforretning, Slagelse. Tlf. (03) 52 00 01.

Vepa v/Johs. Larsen, Toksværd pr. Holme-Olstrup. Tlf. (03) 74 72 82.

Mekaniker Palle Jespersen, Drivsåtvej, Jyderup. Tlf. (03) 47 64 01.

A. M. Bjørn's Efft., Algade 50, Holbæk. Tlf. (03) 43 21 00.

Mekaniker Kaj Nielsen, Gadevang, Hillerød. Tlf. (03) 26 69 62.

Fa. Johs. Fog, Hovedgaden 45, Lyngby. Tlf. (01) 87 10 01.

KØBENHAVN

Forst & Jagt huset, Gl. Kongevej 119, V. Tlf. (01) 21 30 30.

Carl I. Boeck A/S, Vejlesvinget 5, Brøndby Strand. Tlf. (01) 73 32 00.

-skær
igennem
med

Jonsereds

RAKET

RAKET

NY

med vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!

Støjsvag

behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!

Største skærehastighed

20 m/sek. — let og hurtigt at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!

Driftssikker

den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

— derfor allerede det første år Danmarks og desuden Nordens mest solgte motorsav

Aus. forhandlere:

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg. Tlf. (08) 13 40 29
Jørgen Rasmussen, 7490 Avlum. Tlf. (07) 47 23 55
Bent K. Petersen, 6120 Tørring pr. Hammel. Tlf. (0 45) 7 72 56
Andreas Petersen, 5793 Højby, Fyn. Tlf. (09) 95 82 60
Arnold Larsen, Flintinge 4891 Tørebø L. Tlf. (03) 86 91 26

Holger Møller, Frederiksberg 4180 Sorø. Tlf. (03) 63 11 51
Jan Skovly Hansen, Løngangsgade 73, 3400 Hillerød. Tlf. (03) 26 51 51
Sv. E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing Sj. Tlf. (03-4 15) 10 86
Eigil Johansen, Torvegade 34, 4640 Fakse. Tlf. (03-7 15) 4 65
Svend Low, Bækken, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby-Bornholm. Tlf. (0 39 74) 6 43

— køb svensk kvalitet fra EFTA

direktør ved Gissfeld adelige Jomfrukloster.

Udnævnelse

Direktionssekretær, forstkandidat *Nils Wilhelm*, er pr. 4. juni d. å. udnævnt til vicedirektør ved A/S Junckers Savværk med særligt arbejdsområde inden for cellulosefabrikken og virksomhedens råtræpolitik.

Stormfaldene i Nordjylland

den 22. september 1969

Den voldsomme orkan, der den 22. september ramte Nordjylland, forårsagede et stormfald i skovene, der nu er opgjort til skønsvist 70–75.000 kubikmeter, hvoraf 6–10.000 kubikmeter bøg og andet løvtræ. I egnene syd for Limfjorden opgjordes stormfaldet til 5–10.000 kubikmeter, altså relativt beskedent. Resten af stormfaldet skete i Vendsyssel. Den betydelige efterspørgsel efter råtræ, der for tiden gør sig gældende i Jylland og til dels også på eksportmarkedet, bevirker, at der ikke er anledning til alvorligere bekymringer vedrørende afsætningen af det stormfældede træ. Om særlige oplagingsforanstaltninger bliver der ikke tale. Danske Skoves Handelskontor medvirker ved formidling af salg af det stormfældede træ uden for de stormskaderamte skovejeres sædvanlige køberkreds.

ARBINOL-A

Med kemisk-mekanisk virkning. Beskytter mod vildtgnav på alle årstider og på alle træarter.

- Lys farve sikrer mod frostsprængninger
- Let at anvende
- Billigt i brug
- Virker indtil 7 måneder

Det er vigtigt at påbegynde behandlingen med ARBINOL-A inden vinteren sætter ind. Bestil derfor snarest Deres forbrug gennem Deres forhandler.

A/S VILHELM HANSEN & CO.

HEJREVEJ 43 — 2400 KØBENHAVN NV

(01) 93 Ægir 4343

Priserne igen op i Sverige

Skogsägareföreningen i Norrbotten opfordrer sine medlemmer til efter 2 års nedsat hugst atter at sætte hugsterne op i fuldt omfang. Man har efter forhandlinger med træindustrien opnået en prisforhøjelse på 10–15 %. Prisen er steget stærkest på træ til cellulose, især for løvtræets vedkommende, mindre på savtømmer.

Den ventede konjunktursvingning og dermed bedre priser på cellulose og trævarer kom et helt år tidligere end eksperterne havde regnet med, udtalte foreningens direktør *Thure Larsson*. Den almindelige konjunkturopgang og det større forbrug af trævarer i USA har medført, at trykket fra Canada på det europæiske marked er mindsket.

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING,
Vester Voldgade 86,
1552 København V.,
Telf.: (01) 1221 66 *
Postgirokonto: 1964.

Ansvarhavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 11 95 11

Redaktionsudvalg:
Kammerherre S. A. Timm
(formand)
Professor, dr. agrø.
H. A. Henriksen
Professor N. K. Hermansen
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Kgl. skovrider Preben Møller
Skovrider N. P. Tulstrup

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening.
Koster for 1969
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)

Forsiden: Fra forskningsområdet i Levenholm skov på Djursland. Læs på side 10-11-12 om en skoves historie gennem 8000 år.

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K.

NOVEMBER 1969

Naturfredningsloven og skovvejene

Dansk Skovforening har den 3. oktober i anledning af en artikel i Berlingske Aftenavis om skovens åbning tilsendt kulturminister K. Helveg Petersen følgende udtalelse:

»I Berlingske Aftenavis for den 27.9. 1969 findes optaget et indlæg af fru Merete Bjørn Hanssen under rubrikken »Nu er det lov« med overskriften »Fri adgang til efterårsskoven«.

I dette indlæg findes blandt andet anført en definition på, hvad der forstås ved det i naturfredningsloven § 55, stk. 2, 2. punkt, benyttede udtryk »eksisterende veje«.

Definitionen går ud på, at der ved eksisterende veje forstås »Enhver bane, der er udlagt til transport, som i skove væsentligt foregår med traktor«. Denne definition har vakt betydelig forundring i interesserede kredse, og den strider ganske mod den opfattelse, man fra gammel tid har i skovene af, hvad der forstås ved en skovvej. Den strider således også ganske mod de forudsætninger, hvorunder Dansk Skovforening i sine talrige forhandlinger med ministerierne m. fl. har drøftet forslaget til naturfredningsloven.

Ved veje forstås i dansk skovbrug utvetydigt sådanne færdselsårer, hvortil skovens produkter bringes ud, således at de kan afhentes pr. bil af køberen af produkterne. Af andre typer færdselsårer i skovene findes hovedsagelig to, nemlig de såkaldte spor og stier.

Spor er sådanne ubefærdede færdselsårer, der, som regel med 50-70 m afstand, er indlagt i bevoksningerne i skoven. Det kan nævnes, at udtrykket spor indgår i arbejdsoverenskomsterne mellem skovbrugets arbejdsgiverforeninger og arbejdsmandsforbundet. Til sporene udbringes effekterne fra selve

skovningsstedet, enten manuelt af skovarbejderen selv eller ved hjælp af traktorer eller heste, og fra sporene transporteres effekterne senere ud til nærmeste vej, hvor de oplagres, indtil køber afhenter dem. Det er således ganske klart, at der ved veje i skovene forstås sådanne færdselsårer, der er befærdede og i øvrigt udlagt på en sådan måde, at de kan bære og er egnede til færdsel med lastbiler og lignende transportmidler.

Dansk Skovforening har i mellemtiden undersøgt, hvorpå den i nævnte indlæg i Berlingske Aftenavis anførte definition på veje beror. Man er herved nået frem til et for en videre offentlighed ukendt dokument, nemlig et bilag til en betænkning over forslaget til lov om naturfredning, hvori på side 40 er gengivet ministerens svar på spørgsmål nr. 58 fra folketingsudvalget vedrørende forslag til naturfredningsloven. Det hedder heri, at »begrebet veje i forslagens § 55, stk. 1, 3. punktum, må omfatte enhver bane, der er udlagt til transport«. Videre hedder det, at »det må antages, at passager, der kan bære en traktorkørsel, også kan tåle fodtrin«. Rent bortset fra, at problemerne omkring publikums færdsel til fods i skovene jo ingenlunde har noget at gøre med publikums vægt sammenlignet med vægten af traktorer, er det utvivlsomt, at ovennævnte definition på veje intet har at gøre med den hidtidige gængse opfattelse af, hvad der forstås ved veje i skovene.

Definitionen i besvarelsen af spørgsmål 58 har været ukendt for Dansk Skovforening og offentligheden under forhandlingerne omkring forslaget til naturfredningsloven. Definitionen er ikke rigtig, og Dansk Skovforening må absolut tage afstand fra den.

Kan vildsvin forbedre skovbrugets økonomi?

Af skovtaksator H. Larsen, Skyttehuset, Aarup

I en del af dagbladene har der været meddelelser fremme om, at man ved oprettelse af dyrehaver med vildsvin skulle kunne forbedre skovbrugets økonomi. Tillige hævder man, at disse dyrehaver er oprettet for at holde publikum ude fra skoven. Disse påstande er bygget på et meget løst grundlag.

Den økonomiske gevinst af skovdrift er blevet mindre og mindre, idet vi i uhyggelig grad har nærmet os det tidspunkt, da skovrider Bavngaards profeti om »en snarlig skæring af vor stærkt stigende omkostningskurve og den faldende indkomstkurve er blevet en realitet«. Der har næsten ingen stigninger været i træpriserne gennem de sidste 10–15 år, medens der har været en kraftig stigning på udgiftssiden.

Der har fundet en mekanisering sted, som ganske afgjort har billiggjort en del af arbejdsprocesserne i skoven. Man kan blot tænke på den enorme betydning, det har, at motorsaven nu er skovarbejdernes vigtigste redskab. Men det vil alligevel være begrænset, hvor langt vi kan gå med mekaniseringen, således som vort skovbrug er opbygget i dag. Der vil ikke være økonomisk basis for mange af de skovbrugsmaskiner, der anvendes i de store skovlande.

Man har i skovbruget, som indenfor de fleste andre erhverv, rationaliseret. Dette har også givet visse positive resultater. Således vil overgangen til EDB-regnskab sikkert være en fordel i en del tilfælde. Men når man, mere eller mindre drevet af nød, bortrationaliserer skovridere, skovfogeder og skovarbejdere, så er vi kommet ud på gyngende grund. Der har så absolut været skovdistrikter, der har været overbemandet, men mange steder er man i dag underbemandet. Det er mig lidt af en gåde, hvordan et skovbrug skal kunne gå rundt, når man afskediger de mennesker, der skal passe skoven og dermed tjene pengene ind!!! Vi må ikke glemme, at det høje stade, som dansk skovbrug befinder sig på,

med verdens højeste årlige tilvækst på godt 6 kubikmeter pr. ha, er et resultat, der er nået ved flere generationers indsats.

Reserverne bliver brugt

Dette resultat kan forbavsende hurtigt ødelægges. Dersom dansk skovbrug ikke stadig søger at holde sig på toppen, vil vi meget snart være ude af stand til at konkurrere med de store træproducerende lande og med kunststofferne. Dansk skovbrug skal hævde sig ved at fremstille træ af høj kvalitet. Jeg har på Balkan opholdt mig i urskove, hvor det eneste, forstvæsenet foretog sig, var at hugge i de hugstmodne bevoksninger én gang hvert 10. år. Man arbejdede med de naturligt forekommende træarter, bøg og ædelgran, som viste en fortrinlig vækst, men alligevel var tilvæksten kun 2 kubikmeter pr. ha årlig, man havde en skovrider pr. 20.000 ha. Det er ikke Balkan-forhold, vi skal stræbe efter, dersom vi vil bevare dansk skovbrug som et erhverv, der kan hvile i sig selv.

De seneste år, altså før de store stormfald i 1967, har mange skovdistrikter skovet mere end den planmæssige hugst. Nu behøver dette ikke at ødelægge skoven som sådan, men vi »æder« på den måde af den reserve, det mange steder er nødvendigt at have for at betale arveafgiften, der jo altid kommer før eller senere.

Den egentlige rovdrift kommer vi til, når vi kun hugger i de bevoksninger, der giver træ af stor værdi, men »glemmer« at passe de unge bevoksninger med hugst. Hugst af de mindre effekter kan i dag i flere tilfælde ikke en gang dække udgifterne, men denne hugst er nødvendig for bevoksningens videre trivsel.

Når det kniber med likviditeten, så bliver vejene ikke holdt vedlige, grøfterne bliver forsømt og kulturerne bliver ikke passet.

Sådan vil man vel kunne lade en skov »passe sig selv« i en 10 år uden at mærke nogen nedgang i udbyttet, men så vil nedgangen til gengæld blive mere og mere følelig.

Statsskovbruget, altså statens skovdistrikter taget under et, giver nu underskud, medens det for få år siden kørte med et rimeligt overskud. Disse skove bliver passet på forstlig forsvarlig vis. Man driver ikke rovdrift, så får vi underskuddet. Mange private skovdistrikter giver endnu overskud, i mange tilfælde fordi man her presser citronen til det yderste.

På grund af de svigtende indtægter har forskellige skovdistrikter prøvet på, om man kunne sætte indtægterne op ved at drive jagtvæsen under den ene eller anden form. Dette skulle vel ikke kunne være nogen anstødssten for andre mennesker, og da det offentlige aldrig har støttet det private skovbrug, må man vel have lov til at prøve andre veje, dersom man mener, at der er en mulighed for på den måde at gøre driften mere rentabel.

Kun et forsøg

Det er grunden til, at man har oprettet vildsvinereservat i Charlottendal skov ved Slagelse, det reservat som man har så ondt af i Aktuelt.

Det er et forsøg. Som forholdene er i dag, må man tvivle på, om det overhovedet vil kunne være en god forretning.

For at oprette et reservat er et forsvarligt hegn nødvendigt. Et alm. skovkulturhegn koster mellem 1.200–1.400 kr. pr. ha. Så kan man forestille sig udgiften til et stort vildthejn omkring 400 tdr. land. Så er der yderligere sat el-hegn, ikke for at genere menneskene, men for at være sikker på at kunne holde vildsvinene inden for hegnet, således at de ikke bryder ud og forskrækker uskyldige mennesker eller ødelægger afgrøder på markerne.

Vildsvin er ikke helt billige at have på kost. Fra et andet område, hvor man i mange år har haft vildsvin, ved jeg, at man med en bestand på ca. 100 vildsvin, vinteren igennem giver dem et tilskudsfoder på godt 250 kg (majs og havre) om ugen, og her rummer området endda 500 ha (1.000 tdr. land) med gammel ege- og bøgeskov, der giver en masse olden. Hvad skal der så ikke til på et område, hvor der kun findes et begrænset areal med oldengivende træer. Der skal noget til, dersom man vil holde vildsvinene i god kondition. Af en bestand på 100 (naturligvis alt efter bestandens sammensætning) kan man regne med årligt at skyde 20 vildsvin. Det er begrænset, hvor stor en bestand, man kan holde på 400 tdr. land. Så skulle man nu kunne nedlægge en 20 stykker om året, må man jo huske på, at det bliver ikke alle »kapital«-keilere ((ørner), og det tager omkring 6 år før trofæet, hugtænderne, er helt udvokset på et vildsvin. Så indtægterne, man kan opnå ved at lade vildsvin nedlægge af betalende gæster, vil blive begrænset. Man kan vel forvente at få mellem 1.500 og 2.000 kr. for et mindst to år gammelt vildsvin.

Til førnævnte udgifter kommer så lønninger til personalet, der skal passe dyrehaven.

Begrænsede indtægter

Det er nævnt, at skovejeren »sideløbende med indtægten fra jægerne også har indtægten fra det almindelige skovbrug, der foregår som normalt«. Vi har set, at indtægten fra jagten vil blive negativ, og skovbrugets indtægter er der heller ikke noget at prale af, og

der kan ikke drives normalt skovbrug i sådan et vildtreservat. I den fri vildtbane, hvor bestanden normalt ikke er så stor, ja, der er vildsvinene i det store og hele ikke skadelige for skovbruget. Men hvor der er forholdsvis mange dyr på et mindre areal, vil man få ret store skader på sit grøftesystem, hvilket medbringer øgede udgifter eller nedsat tilvækst i de vandlidende dele af skoven. Vildsvinene kan også være slemme til at rode skovvejene op.

Vildtreservatet i Charlottendal skov grænser for en del op til den offentlige vej, der går gennem skoven, og utallige mennesker har her sidste sommer glædet sig over synet af de morsomme dyr. Så at vestsjællændernes yndede udflugtssted er gået tabt ved at indhegne de 400 tdr. land af skoven, som det er påstået, er ukorrekt.

Flyt skovene ind i byerne og byerne ud i skovene

Du danske skov, hvad skal vi med dig? spørger planlæggere og forstmænd sig selv for tiden. Tiden er løbet fra skoven, og den bør i højere grad indrettes som rekreativt område, mener mange. I det sidste nummer af tidsskriftet »Danmarks Natur« stiller lederen af skovskolen i Nødebo, forstander Erik B. Oksbjerg, et par interessante forslag: flyt skoven ind i byen og/eller flyt byen ud i skoven.

Erik Oksbjerg er af den opfattelse, at skovene skal ligge, hvor der er brug for dem. Forstanderen rådgiver: »Hvis det er økonomisk uoverkommeligt at tilvejebringe skove eller blot parker til underforsynede dele af Storkøbenhavn – og aller vigtigst til de tættest bebyggede dele – bør man overveje at »flytte« mindre dele af nordsjællandske skove ind til byen...«

Hvordan gør man det?

»Enten ved at pengene til et grønt område i byen skaffes ved en meget begrænset, æstetisk forsvarlig placering af huse i de eksisterende skove og andre statsejede jorder i Nordsjælland, eller ved at dispositionsarealer i byen – f. eks. de til Københavns Universitet indkøbte – mageskiftes med udenbys,

Personlig har jeg haft min gang i disse skove i mange år, og bortset fra Slagelse Lystskov og på den offentlige vej, ser man næsten ingen mennesker i skoven. Danskerne er ikke aktive friluftsmennesker mere. Og skoven er jo ikke lukket af. Der er veje nok, der giver adgang ind til de store skovstrækninger.

Som man vil kunne forstå, vil det være forbundet med en vis økonomisk risiko at indrette den slags reservater, men ofte skal man jo have prøvet noget, før man kan bedømme, om det er rigtigt eller forkert.

Og da vi jo ikke alle kan leve af støtte fra det offentlige, må de, der skal være med til at holde maskineriet i gang, søge nye veje og metoder for at finde frem til det, der kan medvirke til at gøre driften rentabel.

I stedet for at opføre de nye institutter i Tåstrup-ørkenen eller på Amagers dynd med udsigt til mange års blæst og sand i øjnene kunne disse arealer eller andre i byen udformes til parklignende skov, mens institutterne kunne bygges i læ, inspireret af smukt terræn og trægrupper i en nordsjællandsk skov med hurtigtogforbindelse.« Forstander Oksbjerg er meget utilfreds med skovenes udseende og siger i den forbindelse:

»Frisprogede publikumsønsker kan komme i konflikt med skovloven, der f. eks. ikke tillader skovarealer udlagt til græssletter eller til opførelse af huse. Havde vi i statsskovene haft nogle flere eremitager, flere sletter og mindre planteiver, havde skoven nok forlængst legaliseret samspillet mellem god arkitektur, åben skov, sletter og lukket skov.

Romantikerne følte, at skoven måtte give både henrykkelse og gru. Vore skove yder pænhed uden æstetisk holdning. Rokokoerne følte sig hjemme i pyntelige parker som rammer om gode bygninger og smukke damer. Der er for lidt rokoko i vore skove – for lidt bevidst arkitektur.«

– Børsen, 15. oktober 1969.

Vintereg og bøg i forskningsområdet. De 150–200 årige træers vækst er præget af den i dag ret fattige morbund.

En dansk skovs historie gennem 8000 år

Et forskningsområde i en vinterege-bøgebestand i Løvenholm Skov på Djursland

Af Svend Th. Andersen
Danmarks Geologiske Undersøgelse

Skov urørt af menneskehånd findes næppe i Danmark. Siden de første skovrydninger i stenalderen for en 5000 år siden til fremskaffelse af agre og græsningsområder har menneskets behov medført en stigende udnyttelse af uopdyrket område. Skovenes udstrækning har dog vekslet med befolkningstætheden, og megen skov står i dag på tidligere dyrket område som vidne om ændringer i bebyggelsehistorien. Selv oprindelige, aldrig dyrkede skovområder er påvirket ved årtusinders hugst- og græsningsvirksomhed,

for ikke at tale om skovdyrkernes afgørende indgreb ved renhugst, plantning og jordbearbejdning gennem de sidste 100–200 år. Mulighederne for at træffe naturskove må derfor være umådelig små.

For den videnskab der beskæftiger sig med skovens økologi og udviklingshistorie er det vigtigt at udforske både de processer der kendetegner skovens naturlige udvikling og karakteren og virkningen af de menneskelige indgreb. Man betragter det derfor som en hovedopgave at finde frem til oprinde-

lige skovområder uberørte af den moderne skovdyrkning og så vidt det er praktisk muligt at bevare de bedst egnede som forskningsområder, en opgave, som i betragtning af den hurtigt fremadskridende mekanisering og effektivisering af skovbruget må betegnes som yderst presserende.

Pollenanalysen har vist sig at være en uundværlig hjælpekilde for en vurdering af skovens historie. I Draved skov i Sønderjylland har statsgeolog ved Danmarks Geologiske Undersøgelse dr. phil. Johannes Iversen fundet årtusindgamle fossile morlag, hvis pollenindhold afslører den lokale skovudvikling op til i dag. Kun fordi området aldrig har været dyrket, er disse humuslag bevaret. Man har påvist, at visse mindre pletter i skoven er fremgået af en årtusindlang udvikling uden større indgreb, mens man andre steder i skoven har fundet tydelige vidnesbyrd om menneskets fortidige virksomhed.

Skoven på Djursland

Et område af lignende værdi som Draved skov mener vi at have fundet i Løvenholm skove på Djursland. Næsten ukendt for botanikerne, men velkendt for de lokale forstfolk, udmærker skovene på morænebakkestrøgene i det nordlige Djursland sig ved deres rigdom på vinteregen, *Quercus petraea*, den sjældneste af de danske egearter, og deres mangel på den almindelige egeart, stilkegen, *Quercus robur*. Vinteregebestandene på Djursland er utvivlsomt de mest udstrakte i Danmark, og i modsætning til de ofte beskrevne forekomster i Midt- og Vestjylland udmærker vinteregen på Djursland sig ved sin smukke, ranke vækst og anselige størrelse. Under et besøg i Løvenholm skovene blev dr. Iversen klar over deres særpræg, og planen om oprettelse af et forskningsområde dannedes.

I samarbejde med Løvenholmfondens administrator, skovrider J. E. Due, udvalgte den rigeste vinteregebestand, et 11 ha stort område i Eldrup skov, og en henvendelse til Løvenholmfondens bestyrelse mødte stor velvilje, idet man erklærede sig villig til at frede området mod en vis erstatning, som blev stillet til rådighed af Carlsbergfondet. Lige-

som Draved skov indgår forskningsområdet i Løvenholm skov i Videnskabernes Selskabs forskningsområder og administreres af Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Forskningsområdet i Eldrup skov, som besøgt af Dansk Skovforening på dens ekskursion i maj 1969, omfatter en blandet bevoksning af vintereg og bøg. Skovbunden består af mor over podsoleret morænesand med stedvis aldannelse. Eg og bøg vokser med vekslende hyppighed, muligvis afhængigt af jordbundens bonitet, og bestandens alder anslås til 150–200 år. Den nuværende træbestand er således sandsynligvis vokset op efter skovfredningen i begyndelsen af forrige århundrede, men skoven genfindes på Videnskabernes Selskabs kort fra 1789, hvor den sammen med Løvenholm østerskov dannede grænsen mellem Løvenholms og Eldrupgårds jorder.

En skitse af en udvikling

Ved sine første besøg i Løvenholm skovene konstaterede dr. Iversen tilstedeværelsen af fossile morlag, hvilket bestyrkede formodningen om skovens oprindelige karakter. Morlagene i det fredede område er endnu ikke undersøgt. I stedet har de første undersøgelser drejet sig om en af de små tørvefyldte lavninger der findes på selve området. I denne lavning, der formodentlig er dannet ved bortsmeltning af begravet dødis, er der fundet knap en meter tykke mose- og søaflejringer rige på pollen og større planterester som frugter og knopper. Som en stor overraskelse viste det sig, at skovens historie ved pollenanalysens hjælp kan følges helt tilbage til

Udsnit af Videnskabernes Selskabs kort fra 1789. De gamle løvskovsområder Eldrup skov og Løvenholm østerskov ligger mellem Løvenholms og Eldrupgårds jorder. Syd for Eldrup skov ses den tidligere højmose Elsborg mose.

borealtidens slutning omkring 6000 f. Kr., det vil sige gennem otte årtusinder.

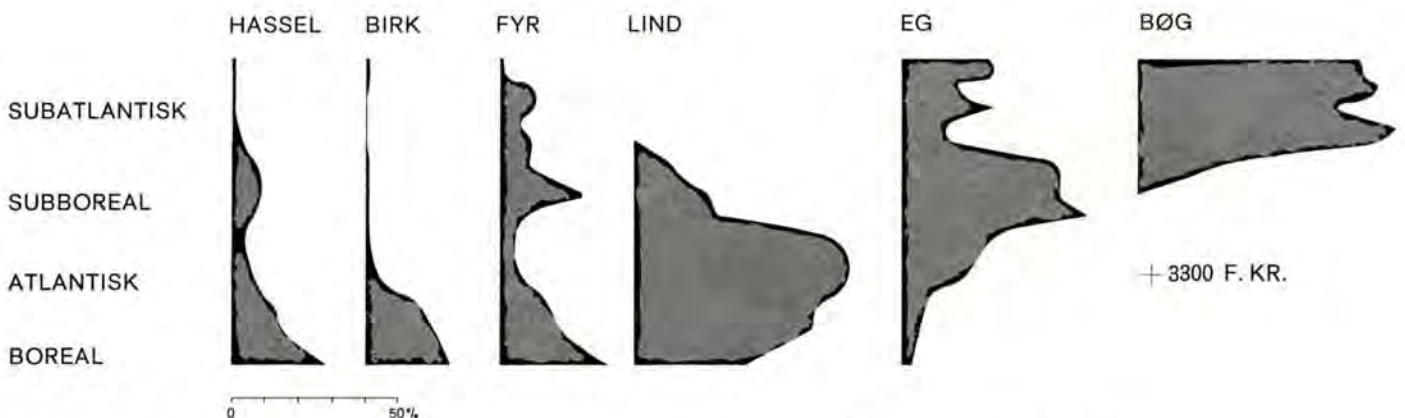
Pollenanalyserne er endnu kun foreløbige, men hovedtrækkene i skovudviklingen kan skitseres. Borealtidens skov var en fyrre-birkeskov med hassel-underskov, og hasselskoven var åbenbart ikke nær så udbredt her på de sandede bakkestrøg som andetsteds. I atlantisk tid, omkring 6000–3000 f. Kr., var linden fremherskende i skoven, men fra omkring år 3000 gik linden tilbage til fordel for egen. En egegren fra denne tid er dateret med kulstof-14 metoden til ca. 3300 f. Kr. Det er ikke afgjort, om lindens tilbagegang skyldtes en nedgang i temperaturen, en selvskabt jordbundsforringelse eller menneskets påvirkning, givet er det, at vi omkring dette tidspunkt finder spor af menneskets optræden i form af skovbrande: birken dukkede

op i skoven og trækulstumper forekommer i tørven. Mennesket har ønsket at lysne den tætte urskov, nok for at muliggøre græsning, for spor af agerbrug er ikke fundet.

Senere indvandrede bøgen og bredte sig i skoven, hvor den bevarede sin stilling sammen med egen til i dag. Skoven har i denne periode været mere åben end i dag, vel holdt åben ved hugst og græsning. Den lyskrævende birk forekom stadig, den er næsten forsvundet nu, men ellers har skoven siden bøgens tilvandring, i et par tusind år, haft det samme udseende som i vor tid: en blandingskov af eg og bøg.

Egen får en chance

Pollenanalyserne viser således, at vinterege-bøgskoven i Eldrup skov har præg som naturskov. En vigtig forsk-

Pollendiagram fra den lille lavning, der viser skovudviklingen i forskningsområdet gennem henvend 8000 år.

ningsopgave er det at efterprøve, om skoven kan bevare denne sammensætning i fremtiden. Ved fredningens indførelse fandtes ikke en eneste ung eg på området, mens der fandtes mange selvsåede ungplanter af bøg og gran. Mangelen på eg skyldes utvivlsomt ensidig afbidning fra vildtbestanden.

Man har derfor nu fjernet ungplanterne af bøg og gran for at give egen en lige mulighed i den nye generation, og området indhegnes for at ophæve vildtpåvirkningen.

Efter det store oldenår i 1968 har egen spiret overalt i skoven. Stilkegen kan normalt ikke overleve i bøgens skygge, men kan de nye vinterege vokse op og holde sig rede indtil de gamle træer falder? Vinteregen danner i modsætning til stilkegen en smuk, tæt bladmosaik. Er den mere skyggetålende end stilkegen? Fremtidens opmålinger og opvæksttællinger kan forhåbentlig oplyse os om dette.

Egens og bøgens fordeling i forskningsområdet skal kortlægges og tilvæksten måles. Jordbundsforskelle kan muligvis betinge den forskelligartede udbredelse af de to træer. Kortlægning af bundvegetation og jordbundsundersøgelser kan give oplysninger herom.

Vinteregens pollenproduktion i forhold til bøgens skal undersøges. I Draved skov og andetsteds er stilkegens og andre træarters relative pollenproduktion bestemt som en hjælp for forståelsen af pollendiagrammernes reelle betydning. I forskningsområdet i Eldrup skov byder sig en enestående mulighed for at undersøge vinteregen ud fra dette synspunkt.

Forskningsområdet i Eldrup skov er ikke blot et stykke skov, der bærer oprindelighedens præg og har en tusindårig historie at fortælle. Det rummer også en levende skov, hvor vi kan lære vinteregen at kende, en træart der i dag hos os er usædvanlig og af begrænset udbredelse.

Vi er som skovhistorikere og skovøkologer taknemmelige for de forskningsmuligheder, der er budt os i Draved skov og i Løvenholm skov. Jeg kan nævne, at der som foreløbigt resultat af Dansk Skovforenings besøg i Løvenholm allerede er opnået en overraskende lignende kontakt på Lolland. Kender danske skovfolk andre tilfælde af uforstyrret skov og skovbund, er det nu på tide at samle oplysninger om resterne. Motorsaven ligger ved træet og traktoren med dybdeploven holder parat. Vi vil være taknemmelige for en henvendelse og er rede til at udnytte forskningsmulighederne.

Hvad koster det egentlig?

Et ret alvorligt spørgsmål fik ved »høringen« den 26.–27. september 1969 på Askov (jfr. SKOVEN nr. 10) ikke sin afklaring i forbindelse med rekreationsskovbruget – nemlig udgiften til disse foranstaltninger.

Der fremkom et beløb på 17.000 kr. som værende Haderslev Skovdistrikts underskud. Desværre blev dette beløb af nogle gæster opfattet som prisen for de rekreative goder, idet det fremkom i forbindelse med et direkte spørgsmål om udgifterne.

Beløbet er beskedent, og vil næppe kunne ophidse ret mange, selv om det blev overført til hele statens skovareal. Jeg har imidlertid foretaget følgende beregning, som har usikkerhedsmomenter, men som drejer sig om sagen. Statsskovdirektør Frølund nævnte under høringen, at 25 % af statsskovbrugets arealer var behæftet med dyrkningsklausuler. Overføres denne procent til Haderslev, bliver det ca. 500 ha. Med ekskursionens tal for det årlige kasseoverskud ved bøg (120 år, selvsåning) contra rødgran (70 år) bliver tabet 487 kr./ha/år. Denne beregningsmetode giver et årligt tab for distriktet i størrelsesordenen 250.000 kroner.

Beregningen kan let gennemhulles af skovøkonomer, men har den store fordel, at den forstås af almindelige mennesker, og desuden er i overensstemmelse med det tal, der står på finansloven.

Det må være rimeligt, at statsskovbruget for offentligheden fremlægger de totale udgifter til fritidsskovbrug, herunder både de direkte udgifter til papirkurve, skiltning og brochurer, og de indirekte udgifter ved træartsbinding. Der er ingen tvivl om, at dette beløb bliver stort; men dels vil det måske kunne fremkalde en politisk debat om problemerne, dels skabe forståelse for, at privatskovbruget ikke kan indlade sig på større »udskejelser« uden en støtte fra det offentlige.

Tranekær, den 1. okt. 1969.

Christian Als.

Den tørvefyldte lavning midt i forskningsområdet, hvorfra pollendiagrammet er udarbejdet.

Om en måned:

KILDESKATTEN

Nu er »Kildeskatten« ved at være en realitet. De fleste vil have erfaret dette i forbindelse med udfyldelsen og indsendelsen af forskudsskemaet pr. 1. august 1969 om den forventede indkomst i kalenderåret 1970.

Det lovmæssige grundlag findes i:

- I Lov nr. 100 af 31/3 1967 om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat), der med senere ændringer findes i Finansministeriets lovebekendtgørelse nr. 171 af 25. april 1969 om: Opkrævning af indkomst og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).
- II Finansministeriets bekendtgørelse af 28. marts 1969 om A-indkomst og om registrering af indeholdelsespligtige efter kildeskatteloven. (Skulle være foretaget inden den 1/4 1969).
- III Finansministeriets lovebekendtgørelse af 8. maj 1969 om ikrafttræden af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).
- IV Finansministeriets bekendtgørelse af 10. april 1969 om regnskabsførelse vedr. A-indkomst og A-skat efter kildeskatteloven.
- V Finansministeriets bekendtgørelse af 4. juli 1969 om redegørelse for indeholdelse af A-skat efter kildeskatteloven.

Kildeskattedirektoratet udsender sin endelige vejledning til arbejdsgivere, der er registreret med CIR-nr. i november måned.

Nogen egentlig gennemgang af dette lovkompleks skal der ikke foretages her, da det vil være for omfattende; blot skal der her blandt den boghøst, der foreligger om emnet, henvises til følgende:

»Kildeskatten«. Forlaget Aktuelle Bøger, 128 sider. 6,50 kr.

Ole M. Olsen: Kildeskat, en orientering om arbejdsgiverens pligter. Dansk Arbejdsgiverforening. 100 sider. 16,00 kr. excl. MOMS.

Den første redegørelse for forholdene set fra lønmodtagerens side, medens den anden er til orientering for arbejdsgiverne. De nævnte love er medtaget i Arbejdsgiverforeningens vejledning.

For en arbejdsgiver er det særligt følgende forhold, der har interesse:

Registrering med CIR-nr. (i det centrale register for indeholdelsespligtige efter kildeskatteloven) skulle foretages pr. 1/4 1969 og må derfor være foretaget nu.

Skattekort. På grundlag af forskudsskemaet udsteder skattemyndighederne til skatteyderne et *hovedkort* med angivelse af fradrag i h. t. forskudsskemaet beregnet pr. dag, pr. uge, pr. 14 dage og pr. måned, samt den trækprocent, der skal benyttes til beregning af skatten efter, at man ved lønberegningen har foretaget fradragene. Skatten beregnes i hele kr.

Hovedkortet afleveres til og opbevares hos arbejdsgiveren, medens *bikortet*, der kun indeholder trækprocenten, forevises til andre end hovedarbejdsgiveren til notering af C.P.R.-nr. og trækprocent.

Udover hoved- og bikort findes frikort for arbejdstagere, pensionister, studerende m. m., med en forventet lav indtægt, der først beskattes efter, at deres arbejdsindtægt har passeret den skattemæssige bundgrænse.

Regnskabsføringen. Der skal (i h. t. IV) føres regnskab over udbetaling og godskrivning af A-indkomst samt indeholdelse af A-skat enten i et af Kildeskattedirektoratet udarbejdet særligt regnskabshæfte, eller på særlige konti i den indeholdelsespligtiges almindelige bogføring. I det sidste tilfælde skal der oprettes følgende konti:

Lønafregningskonto for udbetalt arbejds løn og evt. *Afregningskonto for anden A-indkomst.* På disse to konti debiteres udbetalt og tilgodeskrevet løn og feriegodtgørelse, og der må kun foretages kreditering af rettelser, medens man, såfremt man ønsker at specificere arbejds lønnen til konti (om-

kostningssteder), må oprette en særlig *konto for fordelt arbejds løn*, der krediteres, når driftskontiene debiteres for arbejds lønnen.

Endvidere skal der oprettes:

En særlig kreditor-konto: »*Konto for A-skat*«, der krediteres for tilbageholdt A-skat samt debiteres, når man indbetaler skatten til Kildeskattedirektoratet.

Indbetaling af kildeskat skal indsendes til Kildeskattedirektoratet inden den 10. i den følgende måned.

Redegørelse for indeholdelse af A-skat m. m. (i h. t. V)

En indeholdelsespligtig skal være registreret med arbejdsgivernummer (C.I.R.-nr.) og skal, såfremt han fører kildeskattedirektoratets regnskabshæfte, til skattemyndighederne i sin kommune (arbejdsgiverkommunen) indsende en redegørelsesblanket for udbetalingerne i hver måned inden den 10. i den følgende måned. Såfremt man fører regnskabet på særlige konti i den almindelige bogføring, kan man fra Kildeskattedirektoratet få tilladelse til at indsende redegørelsen for hvert kvartal inden den 15. i den nærmest følgende måned. Selv om man ikke har udbetalt løn i den forløbne periode, skal der sendes indbetalingskort – med beløbet 0,00 kr. – til Kildeskattedirektoratet og ligeledes redegørelse til arbejdsgiverkommunen med beløbet 0,00 kr.

Indeholdte A-skattebeløb for en kalendermåned skal indbetales senest den 10. i den følgende måned.

Lønspesifikationer til de ansatte: Lønmodtageren har krav på en kvittering fra arbejdsgiveren over kildeskattebeløb, der tilbageholdes af arbejdsgiveren. Kvitteringen skal indeholde følgende oplysninger:

A-indkomst for perioden,
Indeholdt A-skat,
Arbejdsgiverens navn og adresse,
Arbejdsgiverens CIR nr. (= ATP nr.),
Lønmodtagerens navn,
Lønmodtagerens CPR nr.
(evt. fødselsdato).

Overgangsforhold

Der skal foretages en præcis opgørelse af lønnen den 31/12 1969, således at man kan begynde helt på ny – under kildeskatteordningen – den 1/1 1970. Har man en regnskabsperiode, der in-

deholder skæringstidspunktet, skal lønnen deles. Afregning af feriemærker eller postering på navn af feriegodtgørelse for optjeningsåret 1969 skal ske senest den 31/12 1969; man kan altså ikke nøjes med en tilnærmet skattemæssig postering på denne dato. (For funktionærer vil en notering betyde, at man får feriebeløbet placeret på rette tidspunkt og til beskatning i 1969, såfremt man benytter denne form).

Kildeskattedirektoratet påtænker at udarbejde hjælpetabeller til manuel lønberegning (evt. i den endelige vejledning).

Banker og sparekasser agter i forbindelse med EDB-centraler at tilbyde assistance mod betaling (ca. 1,50 kr. pr. mand pr. afregning) for beregning, indbetaling og redegørelser vedr. kildeskat og ATP samt opgørelse af sygelønsbidrag.

Dansk Skovforenings regnskabsskema for S.F.I.5. Lønningsseddel og S.F.I.9. Kvitteringsliste er nu taget op til revision, således at de kan anvendes til kildeskatteopgørelsen, og på tilsvarende måde vil lønstatistikskemaerne for Skovbrugets Arbejdsgiverforeninger blive ændret.

E.T.

Skoven er ingen losseplads

»Bestemmelsen om, at offentligheden skal have adgang til alle skove på over 5 ha, får ingen betydning. Der har altid været adgang til skovene her hjemme«, udtaler skovrider Ib Smith, Legind Bjerger, som for Hedeselskabet har tilsyn med privatskovene i Thisted Amt.

»Det, der nu sker, er blot, at denne adgang bliver lovfæstet.

Der foregår et stort skovsvineri i danske skove, og det er helt utroligt, hvad der bliver efterladt. Det er ikke det skovsvineri, man normalt finder afbildet, – det er organiseret skovsvineri. Folk fylder en bil, og i ly af mørket bliver affaldet læst af i skoven.

Får den nye naturfredningslov med den frie adgang til skovene ikke nogen øjeblikkelig praktisk betydning, må vi håbe, at den får folk til at tænke på, at skovene ikke er nogen affaldsplads.

Det bliver de, hvis man fortsætter med at køre sit affald derud. I forbindelse med den nye lov er der fra kulturministeriet via Dansk Skovforening kommet forespørgsel til skovejterne, om de ønsker affaldsposer i skovene. Men de er jo intet værd, når det, som vi har oplevet det her i Thisted Amt, er hele lastbillæs affald, der kastes bort.«

– *Thisted Amts Tidende*,

FRA DANSK SKOVFORENING

Lovforslag om lempelse af grundskyld på danske skovejendomme

Den 22. oktober har indenrigsminister H. C. Toft i folketinget fremsat forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. Lovforslaget har undertitlen: »Lempelse af grundskyld af skovejendomme«.

Af lovforslaget fremgår, at indenrigsministeren ønsker at ligestille skovbruget med de andre jorddyrkende erhverv i Danmark for så vidt angår lempelse af den amtskommunale grundskyld. Dette svarer til Dansk Skovforenings ønske, således som det gentagne gange mundtligt og skriftligt har været fremført over for bl. a. indenrigsministeren. Den 3. september havde repræsentanter for Dansk Skovforening lejlighed til et møde med bl. a. indenrigsministeren og finansministeren om lempelse af beskatningen af fast ejendom i skovbruget. Indenrigsministeren udbad sig ved dette møde en nærmere redegørelse for forrentningsprocenten i skovbruget samt for den hidtidige praksis fra vurderingsmyndighedernes side ved ansættelse af grundværdien i skovene. Denne redegørelse modtog indenrigsministeren den 11. september fra Dansk Skovforening, og indenrigsministeren henviste i sin tale ved forelæggelsen af lovforslaget til redegørelsen.

I de skriftlige bemærkninger til lovforslaget hedder det bl. a., at der i henhold til den kommunale ejendoms-skattelovs § 6 ydes et konjunkturbestemt statstilskud til lempelse af den amtskommunale grundskyld af ejen-

domme, der anvendes til landbrug, gartneri, planteskole eller frugtplantage. Ordningen går nærmere ud på, at grundskyldpromillen nedsættes med en tyvendedel for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest forudgående kalenderår har været mindre end 4,5, d.v.s. at der ydes fuld fritagelse for amtskommunal grundskyld af de lempelsesberettigede grundværdier, når forrentningsprocenten er 2,5 og derunder. Det beløb, hvormed grundskylden nedsættes, dækkes af statskassen. For finansåret 1969–70, for hvilket der ydes fuld lempelse, udgør statstilskuddet ca. 188 mill. kroner. Regeringen har fundet det rimeligt, at den lempelsesordning, der gælder for de øvrige jordbrugsejendommers amtskommunale grundbeskatning, udvides til også at omfatte skovejendomme, dog bortset fra sådanne som tilhører staten.

Videre hedder det i bemærkningerne, at den amtskommunale grundskyld af private og kommunale skovejendomme for skatteåret 1969–70 kan anslås til ca. 5 mill. kroner, d.v.s. at statskassens tilskud ville have udgjort et beløb af denne størrelse, såfremt ordningen havde været gældende i dette skatteår. For skatteåret 1970–71, der bliver det første skatteår, for hvilket ordningen efter forslaget skal gælde, skal 14. almindelige vurdering lægges til grund for skatteberegningen. Efter nogle fra vurderingsmyndighederne modtagne oplysninger kan der imidlertid ikke forventes større forhøjelser af ansættelserne af skovejendommers grundværdier og således ikke heller af den amtskommunale grundskyld af disse ejendomme. Regeringen ønsker gerne lovforslaget gennemført inden jul.

Lovforslag til lov om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje

Den 8. oktober har ministeren for offentlige arbejder fremsat ovennævnte lovforslag i folketinget.

Der er tale om en genfremsættelse i praktisk taget uændret skikkelse af lovforslaget af samme navn den 27. november 1968.

I lovforslagets § 9 hedder det, at kommunalbestyrelsen efter forhandling med politiet med hensyn til skov- og klitveje, veje på havneområder og andre lignende veje, som er åbne for offentlig færdsel og af væsentlig betydning for denne, kan bestemme, at vedkommende veje skal rydde vejen for sne, træffe foranstaltninger mod glat føre og renholde vejene.

Sammenlignet med lovforslaget af 27. november 1968 er der i denne paragraf alene sket den ændring, at ordet væsentlig (skrevet med kursiv ovenfor) er indføjet.

Lovforslaget i november 1968 gav Dansk Skovforening anledning til en skriftlig henvendelse til folketingsudvalget vedrørende lovforslaget, i hvilken foreningen navnlig gik stærkt imod forslaget § 9, men i øvrigt også havde bemærkninger til visse andre bestemmelser i lovforslaget. Man var i Skovforeningen opmærksom på, at lovforslagets § 9 kunne få afgørende betydning for så vidt angår skovvejene, hvis disse, som foreslået i naturfredningslovforslaget, blev åbnet for publikum. Man fremførte dette over for bl. a. statsministeren, som på et møde i februar med repræsentanter for Dansk Skovforening udtrykkeligt gav tilsagn om, at lovforslaget vedrørende vintervedligeholdelse af veje ikke skulle forstås således, at der kunne pålægges skovejerne grusnings- og snerydningspligt m. v. i tilfælde af, at vejene åbnes i medfør af naturfredningsloven for publikums færdsel. Skulle der ske snerydning, grusning og/eller renholdelse, måtte det efter statsministerens opfattelse formentlig være amtsvejvæsenets opgave at foretage sådant. I det gennemførte lovforslag af 8. oktober synes statsministerens tilsagn alene at være indfriet derved, at der kræves, at vejene er af væsentlig betydning for offentlig færdsel, medens der i det forrige lovforslag blot krævedes, at vejene var af betydning for offentlig færdsel. Hertil kommer dog, at der i de trykte bemærkninger til lovforslaget af 8. oktober for så vidt angår § 9 anføres, at bestemmelsen forudsættes administreret lempeligt. Den forudsættes således ikke bragt i anvendelse blot for at tilgodese almenhedens rekreative interesse i, at disse veje kan befærdes hele året uanset føret, men kun i tilfælde,

hvor der er knyttet en væsentlig færdselsmæssig interesse til benyttelse af vejene.

Dansk Skovforening har nu på ny rettet henvendelse til folketingsudvalget vedrørende lovforslaget, idet man ønsker bestemmelsen i lovforslagets § 9 slettet og visse modifikationer gennemført i andre af lovforslagets bestemmelser.

Direktørskifte i Dansk Skovforening

I løbet af december måned fratræder skovrider *N. P. Tulstrup* sin stilling som direktør for Dansk Skovforening og Danske Skoves Handelskontor, og den 1. januar tiltræder han stillingen som direktør for Centralsavværket Limiteret.

Skovrider Tulstrup blev knyttet til Dansk Skovforening i 1953, efter at han havde været medarbejder ved Statens forstlige Forsøgsvæsen og i et år havde arbejdet for FAO i Rom. I 1955 efterfulgte han skovrider O. Bondo som leder af foreningens sekretariat, og i år blev han udnævnt til direktør. Hans ledelse af Dansk Skovforenings administration og af Danske Skoves Handelskontor har været meget inspirerende og gavnlig, og nu, da han har ønsket at vie en ny og stor opgave sine kræfter, er det en tilfredsstillende afslutning, at han også i fremtiden vil stille sin erfaring og viden til Skovforeningens tjeneste, idet han fortsat vil virke som konsulent for foreningen.

Som hans efterfølger i Dansk Skovforening har bestyrelsen ansat den daglige leder af Skovteknisk Institut, skovrider Aa. Marcus Pedersen.

Det var i 1960, Marcus Pedersen blev ansat som konsulent og leder af Skovforeningens tekniske afdeling. Ved nyordningen i 1968, da Skovteknisk Institut som en vigtig side af foreningens virke administrativt blev placeret under Akademiet for de tekniske Videnskaber, var det naturligt, at skovrider Aa. Marcus Pedersen fortsatte som dets chef, en post han også nu vil bevare, idet der dog drages omsorg for, at han i fornødent omfang bliver afløst i det daglige arbejde.

DDT

Skovforeningens andragende om dispensation blev delvis imødekommet

Som omtalt i SKOVEN nr. 7 har Landbrugsministeriets giftnævn meddelt fabrikanter og importører af kemiske bekæmpelsesmidler, at klassificeringen af DDT-midler med undtagelse af midler til behandling af træværk, til bekæmpelse af møl og til indendørs brug tilbagekaldes fra 1. november 1969.

Dansk Skovforening har, som nærmere begrundet i SKOVEN nr. 7, ansøgt Landbrugsministeriets giftnævn om, at det tillades at anvende bekæmpelsesmidler med indhold af DDT dels til beskyttelse af unge enkeltplanter af nåletræarter – ved dypning eller sprøjtning af hver enkelt plante – mod angreb især af nåletræsnudebillen (*Hylobius*) og til beskyttelse af fældede træstammer mod angreb af vedborende insekter.

Landbrugsministeriets giftnævn har d. 8. oktober 1969 meddelt Dansk Skovforening, at giftnævnet vil være villig til at klassificere et bekæmpelsesmiddel med indhold af DDT til beskyttelse af unge nåletræplanter mod angreb af nåletræsnudebillen m. m. Bekæmpelsesmidlet skal påføres planterne indendørs (ved dypning). Derimod har giftnævnet ikke set sig i stand til fortsat at tillade, at bekæmpelsesmidler med indhold af DDT anvendes til behandling af fældede træstammer til beskyttelse af disse mod vedborende insekter. Bekæmpelsen af disse insekter kan foretages med f. eks. lindan.

Giftnævnets delvise imødekommelse af Skovforeningens andragende er af væsentlig betydning for skovbruget, idet der til bekæmpelse af nåletræsnudebillen for tiden ikke kendes andet effektivt middel end DDT.

Skovforeningen har nu kontaktet kemikalieindustrien for at få klarlagt, om den har interesse i at fremstille og forhandle et velegnet DDT-holdigt middel mod snudebiller, der opfylder giftnævnets krav for en klassificering. Resultatet af Skovforeningens henvendelse m. m. vil til sin tid blive bekendtgjort i SKOVEN.

»Hvide fingre« – en følge af arbejde med motorsav

Uddrag af en artikel om en hyppigt forekommende erhvervsskade og om midlerne til at begrænse og afhjælpe den.

Af Bo Sörensson, AB Partner Laboratorium

Skovarbejdere, der arbejder med motorsav, er udsat for en erhvervsskade, som populært kaldes for »hvide fingre«, og som er symptomet på en sygdom, der kaldes for TVD (traumatic vasospastic disease). I 1968 publiceredes en helbredsundersøgelse udført af Arbetsmediciniska Institutet i Sverige, som viser, at 48 % af professionelle skovarbejdere har symptomer, som kan henføres til en TVD-skade. Som sammenligning undersøgte en gruppe skovarbejdere, som sjældent eller aldrig havde anvendt motorsav, og i denne gruppe var det kun 12 %, som havde disse typiske symptomer.

Hvad er en TVD-skade?

Det mest karakteristiske for en skade af denne slags er den bleghed, som optræder i fingrene, oftest i forbindelse med afkøling. Det bør dog bemærkes, at der findes skovarbejdere, som får de typiske TVD-symptomer også i varme. Medicinsk set er blegheden et ydre bevis på en dårlig cirkulation i de finere blodårer i fingrene. Populært kan man tænke sig, at arbejdet med et vibrerende håndværktøj har gjort hånden overfølsom overfor afkøling, og en TVD er sandsynligvis en kombination af en nerve- og åreskade, hvor man ikke kan sige, hvilken der er den primære.

Også for en ikke TVD-skadet hånd er det normalt, at fingrene bliver blege, hvis hånden trækker sig sammen for at formindske blodtilførslen og dermed også varmeafgivningen fra hænderne. For en person med TVD-skade er de nerver, som styrer sammentrækningen af blodkarrene, med tiden blevet overfølsomme over for kulde, således at sammentrækningen udløses lettere ved afkøling, end hvad der er normalt for en ikke TVD-skadet person.

For at få »hvide fingre« må følgende faktorer samvirke:

Dels skal man have arbejdet med et vibrerende håndværktøj i længere tid, dels skal man, i arbejds- eller fritid, udsætte hænderne for en afkøling for at få de typiske symptomer.

Der findes, som nævnt, en tidsfaktor i dette sammenhæng, og et større antal undersøgelser har vist, at symptomerne på TVD-skade normalt ikke giver sig til kende før efter nogle års erhvervsmæssigt skovarbejde. Ophører skovarbejderen med at arbejde med motorsav, er der en vis sandsynlighed for, at hans besvær vil formindskes, men hvis skaden er meget alvorlig, forsvinder den ikke. De ydre tegn på en TVD-skade, som er nævnt her, altså de hvide eller voksblege fingre, følges ofte af andre og for skovarbejdets gennemførelse mere hindrende besværligheder. Man kan få »snurren« i hænderne, hvilket kan overgå til, at hænderne begynder at »sove« eller i en stivhed og følelseløshed. Yderligere varianter forekommer også, f. eks. at man får færre kræfter i hænderne, hvilket kan føre til, at man ganske enkelt ikke magter at holde tilstrækkeligt fast i saven. Disse besværligheder har det til fælles, at de er generende for skovarbejderen i hans arbejde med motorsaven og kan forøge risikoen for ulykkestilfælde i arbejdet.

Blandt de skovarbejdere, der har arbejdet længe i skoven, er der naturligvis nogle, som oplyser, at de ikke mærker vibrationer fra saven. Ved at arbejde nogle dage med en såkaldt afvibreret sav og derefter gå tilbage til en vibrerende standardsav, har man imidlertid tydeligt kunnet mærke standardsavens vibrationer. Man skulle forvente, at det var rent subjektive synspunkter på behagelighed ved brug af motorsaven, som ville blive bedømt efter et sådant eksperiment, men det plejer i stedet at

være mindre træthed i arme, hals og ryggrad, som først og fremmest nævnes.

Afvibrerede save

I det foregående er nævnt, at der findes motorsavmodeller, hvor man har indført konstruktive forholdsregler for at formindske vibrationerne fra motorsaven til skovarbejderen. Et berettiget spørgsmål i denne forbindelse er naturligvis, om de indførte forholdsregler har givet et sådant resultat, at risikoen for at få en TVD-skade er reduceret. Et rigtigt svar på dette spørgsmål kan man ikke give, før der findes normer at bedømme vibrationsmålingerne efter. For øjeblikket arbejder man ved Statens Maskinprovingar i Sverige med den opgave at udarbejde målemetoder for vibrationer og ved Arbetsmediciniska Institutet i Sverige med at søge at fastsætte, hvilke vibrationsniveauer, der er skadelige. En del af resultatet af disse undersøgelser forventes at kunne fremlægges i løbet af året. Der findes for øjeblikket 2 hovedgrupper af motorsave, når man taler om afvibrering, hvor det er lykkedes at formindske de til skovarbejderen overførte vibrationer meget væsentligt, og der findes en gruppe save, som enten ikke har nogen form for afvibreringsarrangement eller kun delvist har et sådant. Graden af vibrationer for save tilhørende den anden gruppe kan naturligvis variere, men her fordres sikkert meget nøjagtige målinger for at fastsætte forskellen.

Hvis man måler det forreste håndtags acceleration i den dårligste retning for save tilhørende begge grupper, finder man, at save tilhørende gruppen »trepunktsophængte save« har en maksimal acceleration af 25,5 m/s² ved 125 Hz, medens middeltallet for save inden for den anden gruppe er 60,7 m/s² ved 100–125 Hz. I den sidste gruppe ligger måleværdierne inden for intervallet 41,2–75,6 m/s². Målingerne er udført på AB Partners laboratorium efter en der gældende målenorm, som hovedsagelig tilslutter sig den, der er anvendt af jägmästare Axelsson ved hans undersøgelser over motorsavens vibrationer¹⁾. Disse målinger synes at tyde på, at den, som anvender en trepunkts-

1) Ref. Sven Åke Axelsson, »Motorsågars Vibrationer«. Licentiatafhandling i skovvidenskab ved Skogshögskolan, Institut för Skovteknik, ekt. 1.

ophængt motorsav, løber en mindre risiko for at få vibrationsskade, end den, som arbejder med en ikke afvibreret sav.

Opvarmet håndtag, formindsker besværlighederne

Da en alvorlig TVD-skade er irreversibel, d.v.s. ikke går tilbage, kommer den skadelidtes besværligheder med »hvide fingre« til at bestå, også selv om der arbejdes med en afvibreret sav. Der er imidlertid mulighed for at formindske besværlighederne af TVD-skaden ved at holde sig varm og tør under arbejdet i skoven. Dette kan naturligvis gøres på den måde, at man altid har tørre og varme handsker på, hvilket dog er næsten umuligt under regnfulde forår og efterår. Der er imidlertid i praksis den mulighed tilbage at holde savens håndtag opvarmet, således at hænderne varmes under arbejdet.

Praktiske afprøvninger har vist, at en god håndtagsopvarmning må opfylde følgende krav:

1. Den har tilstrækkelig kapacitet til at holde både forreste og bageste håndtag opvarmet til ca. +40° C, selv om omgivelsernes temperatur skulle gå ned til +20° C.
2. Den har individuel regulering af varmestrømmen til bageste og forreste håndtag. Afhængig af hver enkelts personlige disposition må man kunne stille systemet for den rigtige opvarmning, men også helt kunne afbryde opvarmningen.
3. Håndtagsopvarmningen skal være kombineret med afvibreringen efter trepunktssystemet for at give det bedste resultat og den højeste behagelighed.
4. Systemet må være enkelt at passe og simpelt at reparere, for at det ikke skal besværliggøre savens funktion.

Afprøvningen af save med opvarmede håndtag påbegyndtes forrige vinter og fortsætter, så snart omstændighederne tillader det. Ifølge oplysninger fra de skovarbejdere, som har foretaget afprøvningserne, foreligger der meget positive erfaringer med save med opvarmede håndtag.

Tanken med opvarmning af motorsavens håndtag er ikke ny, men er først blevet realiseret i de senere år på

grund af motorsavens ændrede anvendelse. Nu holdes savene igang næsten hele arbejdstiden, hvilket er en forudsætning for at klare en opvarm-

ning. Tidligere var der flere stop, idet saven kun anvendtes til fældning og kapning, mens den stod stille i den tid, kvistningen udførtes med økse.

Resultaterne af 10 års kulturforsøg i kulturer af rødgran og bøg

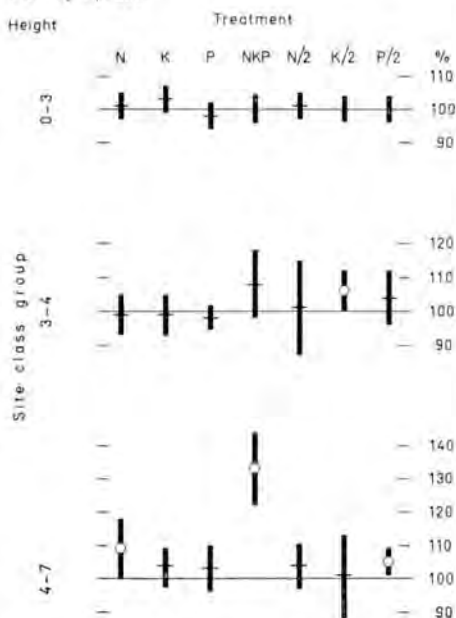
I 1957 offentliggjordes i Dansk Skovforenings Tidsskrift af Carl Mar:Møller og M. Schaffalitzky de Muckadell nogle foreløbige resultater for rødgran af de i 1953 indledte gødningsforsøg omfattende 25 forsøg i kulturer af rødgran og 23 forsøg i kulturer af bøg, repræsenterende så vidt muligt alle vækstboniteter og landets forskellige

Carl Mar:Møller, Ole Scharff og Jens R. Dragsted. Beretningen er affattet på engelsk, men med dansk undertekst til figurer og tabeller og et fyldigt dansk resumé på 13 sider. Hele publikationen er på knap 200 sider, og dens titel er: »10 years fertilizing experiments in Norway spruce and beech, representing the main variations in growth conditions in Denmark«.

Det er af pladshensyn ugørligt her at referere resultaterne, som også omfatter undersøgelse af nabovirkninger, et forsøg (6 parceller) i mellemaldrende hedegrøn med urea som kvælstofkilde, et forsøg (30 parceller) med renholdelse og ikke renholdelse af gødede parceller – nåleanalyser i nogle af forsøgene o.s.v.

Her skal derfor kun gengives hosstående graphs, som giver hovedresultaterne af de 48 først nævnte kulturforsøg, og oplyses, at forsøgene i mellemaldrende bøg ikke gav udslag, medens resultaterne i mellemaldrende hedegrøn var positive.

Norway spruce

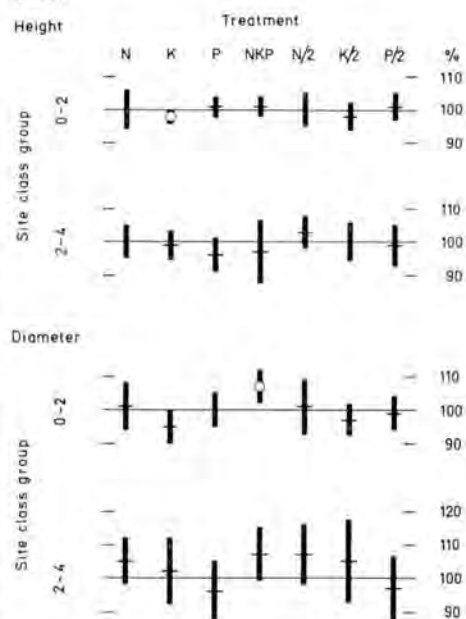

egne. Hvert forsøg omfatter med få undtagelser 15 parceller, og gødningsplanen er overalt den samme, jfr. figurerne. Endvidere 4 forsøg i mellemaldrende bøg bonitet 1,3-1,9, 2 forsøg i mellemaldrende hedegrøn bonitet 5-6 og 1 forsøg i mellemaldrende ask bonitet ca. 3. Hvert af disse forsøg har 2 parceller, en ubehandlet og en NKP parcel.

Alle forsøg skulle løbe over 10 år og gødningen gives hvert år i mængder omtrent svarende til landbrugets og det halve heraf.

Nu har forsøgsvæsenet udsendt en afsluttende og fuldstændig bearbejdnings af forsøgenes endelige resultater ved

Beech

Extensiv planlægning

Et system som ikke er kostbart – men som virker

Af forstkandidat Lars Møller Nielsen

Stormfaldet og de lave råtræpriser har på mange distrikter skabt behov for nye driftsplaner eller i et hvert tilfælde planrevisioner. Det tekniske og økonomiske grundlag for skovdriften er ændret, og mange steder er det vanskeligt uden videre at overskue produktionsapparatet.

En plan i traditionel forstand koster mindst 50 kr./ha, under tiden det dobbelte, – en omkostning man viger tilbage for, da den informative værdi næppe står i rimeligt forhold til udgiften.

For en kortsigtet betragtning vil det være billigst at undvære plan/planrevision, men i længden må man dog have »noget«. Dette »noget« behøver ikke at være med skindryg og guldtryk. En plan nedskrevet i et kollegiehefte kan være mindst ligeså god, – ja, en tanke-række for den sags skyld.

I det følgende beskrives en plan, som kan laves indenfor rammen af 20 kr./ha, og især omtales de 2 dyreste plan-dele – kortlægningen og taxationen.

Kortlægningen udføres på grundlag af luftbilleder, forstørret til 1:4000 eller 1:5000 og oprettet over de tidligere skovkort. Skovens begrænsninger og den del af afdelingsnettet, som ønskes bevaret, overføres med blyant til en gennemsigtig tegnefilm. Med luftbilledet på en plade og tegnefilmen over, foretages en gennemgang af skoven, hvorunder alle ønskede enkeltheder indtegnes fra luftbilledet. Hvor der er uklarheder på billedet anvendes skridtning. Mindste litra f. eks. 0,3 ha. Samtidig med gennemgangen i skoven føres bevoksningsbeskrivelsen i en målebog, herunder også skønnede bevoksningskvotienter. Om nødvendigt kan målebøgerne indgå direkte i det færdige arbejde, uden renskrift.

Vi opnår ad denne vej et færdigt skovkort i blyant. Det kan lyskopieres, men et smukkere resultat opnås ved at tegne kortet over på en ny tegnefilm med tusch, og lade fremstille zinktryk.

Kortet føres å jour

Hvad enten tegnefilmene foreligger i blyant eller tusch opbevares de omhyggeligt til brug i de kommende årtier. Det er tanken, at man ved hvert nyanlæg (kultur, vej, grøft m. v.) laver en skitse i originalkortets målestoksforhold, og med mellemrum på f. eks. 5 år tager man tegnefilmene frem, lægger alle ændringer ind og får lavet kopier.

På den her skitserede måde er frembragt et billigt kortmateriale med mulighed for løbende kortrevision, som bevirker, at det store markarbejde og den tidskrævende rentegning ikke skal udføres så ofte.

Hvad angår taxationen, har det tidligere været praksis at lave en intensiv opmåling af den stående masse, men ved omregningen til salgbar masse indføres en væsentlig fejlkilde. Således vil forskydninger, bl. a. i aflægningsgrænser, give et tydeligt udslag. Dette forhold taler for en extensiv taxation, men en større vægt lagt på f. eks. et sikkert sortimentsforhold.

En extensiv taxation kan bygge væsentligst på tidligere målinger suppleret med f. eks. aldersklassevis bonitering og repræsentative grundflademålinger. Evt. masseansættelse efter generelle tilvækstoversigter lokalt korrigeret med Eichorns vækstlov (samlet masse-tilvækst som funktion af højden alene).

På stormramte distrikter er repræsentative målinger vanskelige at gennemføre, – bevoksningerne er hullede i forskellig grad, og udgør ikke noget ensartet materiale. Her kan i stedet anvendes de under kortlægningen skønnede bevoksningskvotienter.

Løbende hugstregnskab

Under al budgetlægning samler interessen sig om hugsten og dennes fordeling til sortimenter. Ved at anlægge et løbende aldersklassevist hugstregnskab undgås noget af usikkerheden ved omregning af stående masse til salgbar masse, og i løbet af en udhugningsrotation vil man have et meget sikkert grundlag for sine budgetter, nemlig et lokalt sortimentsforhold, samt et udtryk for hugstmulighederne indenfor den enkelte aldersklasse.

Foryngelsesplanen bør være fleksibel, – alle foryngelsesemner kan tildeles en karakter, som udtryk for trang, hugstfølge m. v.

En lokaliseret kulturplan kan erstattes af en træartspolitik med kulturmodeller og en træartssammensætning, som kan danne grundlag for en gennemsnitlig kulturomkostning, let anvendelig under budgetlægningen. Træartsvalget på det enkelte kulturareal overføres til årsplanlægningen.

Planen afsluttes med et teknisk budget (incl. mennesker og maskiner) og et økonomisk budget (incl. personlige skatter).

Den færdige plan bør foreligge i ajourførbar form, let tilgængelig for kurskorrektioner. Herved lettes arbejdet op til ejendomsvurderingerne. Med den løbende ajourføring vil der gå årtier inden en ny tilstandsregistrering bliver nødvendig, og vi har fået en kontinuert planlægning til omkring 1 kr./ha/år.

Adgang til skov, strand og øer for domstolene

Tre prøvesager vil blive ført mod kulturministeriet for at få gennemtruffet en ændring af den nye naturfredningslov. Det er Grundejernes Landsforbund, som har taget initiativ til at udtage stævninger mod ministeriet, og højesteretsadvokat Bent Jacobsen, København, skal føre sagerne for forbundets regning.

Landsforbundet betragter naturfredningsloven (trådt i kraft 1. oktober) som grundlovsstridig, men man ønsker ikke at føre en principiel retssag om dette spørgsmål. I stedet for karakteriserer man loven som ekspropriation, og derfor gør man krav på erstatning. De tre prøvesager bliver følgende:

1. Vedr. udyrkede arealer: Lensgreve

Knud Holstein-Ledreborg ejer to ubeboede øer i Roskilde fjord. Retten til at samle mågeæg er udlejet, og der samles mindst 12.000 mågeæg om året. Hidtil har det været muligt at spærre øerne for uvedkommende, således at fuglene ikke blev forstyrret, men med den nye lov kan enhver gå i land og slå sig ned. Holstein-Ledreborg har opgjort sit erstatningskrav til 14.000 kroner.

2. Vedrørende skove: 12 km nordvest for Odense ligger Sønderø skov, som er på ca. 76 hektar. Ejeren er forstkandidat Steffen Plougheld. I 1965 blev skoven lukket, fordi skovgæster – fortrinsvis fra Odense – gik for voldsomt til værks. Beplantninger blev raseret, tyverierne tog overhånd, træfældning kunne kun foregå med besvær på grund af nysgerrige, og ved klapjagten var det umuligt at holde skoven forsvarligt lukket.

- I princippet har alle kunnet færdes i skoven, men ukendte gæster har først skullet henvende sig til skovejeren. Naturfredningsloven åbner skoven, og Steffen Plougheld har i den anledning anset et erstatningskrav på 100.000 kr. for passende.
3. Vedrørende strandarealer: Endnu er stævningen ikke færdig, men søgsmålet kommer til at dreje sig om en somerpension på Nordsjælland. Pensionen har privat strandbred, og hidtil har pensionsgæsterne haft den for sig selv, når man ser bort fra den gennemgangsret, som uvedkommende har haft. Ejeren af pensionen mener, at stranden vil blive overrendt og dermed ødelæggende for forretningen, hvis loven får lov til at fungere efter bogstavet. Erstatningskrav er endnu ikke fastsat.

– *Jyllands-Posten*,
9. oktober 1969.

fordelt på hjemmemarked og eksport.

- 2) Vedtagelse af fælles kvalitets-, sorterings- og bundtningsregler samt handelsbetingelser.
- 3) At fungere som bindeled mellem Nordisk Frø- og Planteråd og foreningen.

Bestyrelsen: Består af 5 medlemmer, fordelt således:

- 1 medlem fra hedeselskabet,
- 1 medlem fra private skovplanteskoler,
- 3 medlemmer fra handelsplanteskoler.

En repræsentant for statens skovbrug kan som observatør deltage i møderne. Den nuværende bestyrelse består af:

- planteskoleejer H. Paludan, Klarskov (formand),
- planteskolebestyrer I. Nyholm, Hedeselskabets Centralplanteskole, Faarvang (sekretær),
- planteskoleejer E. Graven, Egebjerg, Horsens,
- skovrider T. Ogstrup, Tingskoven, Fjerritslev.

Eventuelle interesserede kan få nærmere oplysninger ved henvendelse til bestyrelsesmedlemmerne.

Store udvidelser i spånpladeindustrien

Novopan Træindustri A/S i Pindstrup investerer i løbet af 1970 ca. 22 mill. kroner i en udvidelse af afdelingen for spånplade-fabrikation med et såkaldt Flexoplan-anlæg med en årlig kapacitet på 120.000 m³ spånplader. Til sammenligning tjener, at fabrikkens nuværende kapacitet er ca. 90.000 m³ spånplader årligt. Det nye anlæg forventes at kunne køre i gang omkring 1. oktober 1970. Råtræforbruget er beregnet til ca. 300.000 m³ årligt, og heraf vil flis oparbejdet af savværksaffald udgøre en væsentlig del. Ikke alene nåltræ, men også betydelige mængder løvtræ vil tjene som råstof i fabrikationen. Ved den store udvidelses gennemførelse vil man i højere grad, end det hidtil har været muligt, på det bestående anlæg fremstille forskellige specialplader. Afsætningsmæssigt satser man først og fremmest på hjemmemarkedet.

I den sydlige del af Østerdalen i Norge skal i løbet af 1970 opføres den hid-

Feature-uge

I forrige nummer af Skoven udtalte forfatteren Ib Koch Olsen sig om betydningen af oplysningsarbejde, der kan gøre befolkningen mere forstående over for skovens problemer og mere hensynsfulde over for den danske skov. Det er i den forbindelse værd at notere, at landcentralskolen i Rask Mølle har gennemført en featureuge om skoven. Kärrö Simonsen har herom fortalt i Vejle Amts Folkeblad, at features er et nyt begreb i skoleverdenen, og at en featureuge har til formål at få mere pædagogisk samarbejde på skolen, mere elev-lærersamarbejde og samarbejde klasserne imellem.

På Rask Mølle skole delte man eleverne i fire hold, så der kunne blive tale om et samarbejde på tværs af klasse-skellene. Inden for denne organisation fandt en planlægning sted. Yngste hold lavede fabeldyr og miniatyreskovlandskaber i klasseværelserne, og større elever omdannede den store aula til en hel skov ved hjælp af meterhøje tegninger, kunstfærdigt udsmykkede paptræer og mange forskellige materialer fra skoven. Desuden gennemførte man orienteringsløb og en lang række lege om dyr og fugle, teaterforestillinger om skoven, og man gennemgik et træ-

udvikling fra plantningen til forarbejdningen.

Et af holdene behandlede emnet »Skoven og mennesket«, herunder beskæftigede man sig med den afhængighed af skoven, mennesker førhen har haft, og med menneskets erhvervsmæssige udnyttelse af skoven.

Der kan næppe være nogen tvivl om, at et sådant stort arrangement er med til at øge forståelsen af skovens problemer og forstærke kærligheden til den skov, vi alle har pligt til at værne om.

NOTER

Sammenslutning af skovplanteskoler

Ved et møde afholdt d. 15. august 1968, hvori deltog repræsentanter fra handelsplanteskolerne, statens skovbrug, private skovdistrikter og hedeselskabet, blev vedtaget at danne en sammenslutning af skovplanteproducerende planteskoler. – Vi bringer her et uddrag af foreningens vedtægter:

Formål: At varetage danske skovplanteskolers fælles interesser ved bl. a.

- 1) Orientering om plantebehov fordelt på træarter og provenienser,

til største spånpladefabrik i Norge. Fabrikken opføres af et nystiftet selskab, A/S Saga Skogindustri, hvis hovedaktionærer er Glommen Skog-eierforening og det skovejede Orkla Skogindustri, som også er en spånpladefabrik.

Årsproduktionen på den nye fabrik anslås til 80.000 tons spånplader. Til sammenligning tjener, at den totale produktion af spånplader i Norge idag er ca. 125.000 tons pr. år fordelt på 11 fabrikker. En stor del af produktionen fra den nye fabrik skal sælges

på eksportmarkedet. De samlede anlægsomkostninger er beregnet til ca. 30 mill. kroner.

I Sydsverige har Skånes Skogsägareforening planer om i løbet af 1971-72 at opføre bl. a. en af Sveriges største spånpladefabrikker. Fabrikken tænkes placeret i Broby nær Kristiansstad ved siden af det savværk og den fabrik for halvkemisk cellulosemasse af bøg, som Skånes Skogsägareforening allerede har i gang der. Den nye spånpladefabrik er budgetteret til en årlig produktion af 110.000 m³ spånplader.

Betænkelig ved fri færden i skovene

I et causeri på Radsted Aftenhøjskole om skovnaturen kom skovrider Kjeld Ladefoged bl. a. ind på den nye naturfredningslov. Efter denne lovs ikrafttræden skal alle kunne færdes frit i skovene, men det var ikke noget lyst billede, Kjeld Ladefoged tegnede af de danske skove, som de måske vil se ud om nogle år.

»Jeg har meget dårlige erfaringer med folk, der færdes i skovene,« sagde han. »Folk brækker f. eks. topskuddene af de unge træer, så de bliver fuldkomment degenererede, eller der skæres i træernes bark. Desuden finder vi ofte knuste flasker eller madpapir i skovbunden, og det er absolut ikke noget, der pynter.«

– Ny Dag, Nakskov,
10. oktober 1969.

DANSK STÅLGÆRDE bedste hegn til mark og skov

AKTIESELSKABET NORDISKE KABEL- & TRAADFABRIKER

Skovvæsenet vil købe ødegårde

I statsskovvæsenet er man begyndt at interessere sig for ødegårde.

Man er så småt begyndt at opkøbe gårde i Vest- og Midtjylland. Gårdkøbene er ikke ensbetydende med, at jorderne skal tilplantes med skov. Købene sker også ud fra fredningsmæssige interesser.

På Mols har statsskovvæsenet planer om at indrette en stor sammenhængende naturpark. Foreløbig har man købt en plantage og en gård, men man har sendt en ansøgning om at få penge til køb af yderligere gårde.

Direktoratet for skovvæsenet har indtil videre købt gårde ved Feldborg mellem Holstebro og Viborg samt ved Ulfborg og Randbøl. Nu prøver man på at købe ejendomme nær Palsgård i Midtjylland.

– Vestkysten, 1. oktober 1969.

Gødningsspreder

I Sverige er konstrueret en gødningsspreder, som angives at komme på markedet efteråret 1969. Fra 2,3 m's højde slynges gødningmidlet med stærk kraft ud over et 20 m bredt område. Resultatet er mangedoblet i sammenligning med tidligere spredningsaggregater. Maskinen kan gødske 15-20 ha i timen og formodes at kunne erstatte gødskning fra luften.

(Skogsaktuelt 5/1969)

LANDCREDITKASSEN
Stiftet 1906

yder faste lån i land-, skov- og havebrug samt grundforbedringslån på øerne.

LÅN I 10 - 30 - 60 ÅR
RENTEFOD 3 1/2 - 7 %

Alle oplysninger ved direkte henvendelse eller til den lokale repræsentant.

CREDITKASSEN
FOR LANDEJENDOMME I ØSTIFTERNE
ANKER HEEGÅRDSGADE 4, KØBENHAVN V.
TELEFON (01) 15 98 35

Faste lån - faste ydelser...
Rigtig prioritet er Grundlæggelsen...

Skovplanter – haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne prisliste og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

Alle kulturer er underkastet danske Planteskolers Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.

- sælg gennem
SKOVEN

MUS eller MOSEGRISE

Vi har de mest effektive præparater til udryddelse af disse skadedyr i skoven.

Til mosegrise er Ratin's Tørpræparat både 100% effektivt og praktisk at arbejde med.

Vi har service-afdelinger over hele landet. Henvend Dem til os og få alle oplysninger.

RATIN'S
SÆLGERKONTOR

Tlf. (01) 34 38 80* - Virginiavej 11 - Kbh. F.

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S
ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

**Alle arter
skovplanter**
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning · Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

**Sparekassen
Sjælland**

- sælg gennem
SKOVEN

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævlér købes.

A/S **Kagerup
Trævarefabrik**
Kagerup
Telefon: Helsingør 9

Kævlér af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk
Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

**Glamsbjerg Trævarefabrik
& Savværk A/S**

5620 Glamsbjerg
Telf. (09) 72 15 31
(09) 72 11 50

**A/S Grindsted
Imprægneringsanstalt**

er køber af nåletræ til master

Grindsted
tlf. (05) 32 08 55*

bryderen

BRYDEREN – den mest effektive model, udstyret med hydraulisk tryk- og løfteanordning.

BRYDEREN MAJOR fremstilles i Dansk Standard med rømbredde på 2,6 m.

Derudover kan vi levere sideplove i 2 modeller med henholdsvis fast og fjedrende skær.

Plov og ramme er udført i overensstemmelse med Dansk standard.

50 års erfaring i fremstilling af sneplove.

N LAIGAARD

Fabrik for vejmaskiner . Helsingforsgade 6 . 8200 Aarhus N . Telefon (06) 16 24 44
Repr. for Sjælland: J. Aksel Pedersen . Telefon (01) 30 26 40 . Roskildevej 47 . 2500 Valby

Vildtskind og Farmskind

modtages til udbud ved vore vinterauktioner. 1. auktion ca. 12. december. 2. auktion ca. 12. januar. Der forventes god efterspørgsel efter røde ræve.

IFA - PELS

Danske Provinsslagtermestres Hudeauktionssalg
1662 København V. - Saxogade 63-69, telefon (01) 31 15 86

Skovtjære 123 M

et helt nyt smøremiddel mod vildt og museskader.

Midlet er tilsat mekaniske beskyttelsesmidler og er uskadeligt for planterne.

Desuden de kendte produkter:

Skovtjære 433

Musetjære

Spangol

Arbinol

Diana Skovtjæres salgskontor ved:

Skovrider Tage Hansen

4840 Nr. Alslev
Telefon (03) 83 44 96

WILLIAM HARDING v/R. HERNÖE

Viktoriagade 6 – 1655 København V – Tlf. (01) 21 23 96

LUG ALL Wire-Skraldetalje

Leveres med kapaciteter fra 680-1800 kg.

Egenvægt fra 3-7 kg - Universal anvendelse!

EUREKA Wirelåse

Forlang prospekter!

ACCOLOY KUPLEX Stålkæderne

Det mest rationelle system for samling af kæder og komponenter, således at kædeslæng kan samles og *leveres efter opgave med kort varsel!*

ACCOLOY KUPLEX systemet består af bæreringe, kæder, kroge og samleled, som kan sammensættes til alle tænkelige opgaver!

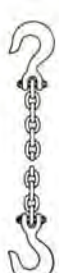
Alle dele er fremstillet af AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC., sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

TYPE CO

TYPE SOS

TYPE SSS

TYPE SOG

TYPE S-B

CROSBY-LAUGHLIN:

leveringsprogram bl.a.

- C. L. Sjakler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Svirvelkroge
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke-Kasteblokke
- C. L. Slyngkovse

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er en ny type, der er overfladebehandlet med Molybdænsulfid - tør-lubricant smøremiddel, som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastrop«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsøs Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup

Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturerne står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Eg og Lærk

købes til specialbrug

KARSHOLTE SAVVÆRK

v/V. Barner Jespersen, Dianalund

tlf. Dianalund 77

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-636911).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtremiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk A/S

(03) 744 Hyllinge 64 *

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier

Skovbrugsredskaber

Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.

Tlf. (03) 760 Nyland 110

P. BORK INDUSTRI A/S

OREHOVED

Støt

Skovens

annoncører

MF 178 med 4 - hjulstræk

den ideelle skovbrugstraktor

4-hjulstraktoren kommer igennem, hvor alt andet må give op. 4-hjulstræk giver stor trækkevne, lille hjulslip og mindre sammenpakning af jord. Motor-effekten udnyttes maximalt. 4-hjulstrækket betyder også større stabilitet og sikkerhed selv ved kørsel på de stejleste skrånninger. MF 178 er uovertruffen i 70-80 hk klassen med sin konstruktion, sit avancerede udstyr, sin store egenvægt og med den seje trækraft, der med 4-hjulstrækket kan forøges op til 80%.

D35

**Massey-
Ferguson**

NORDISK DIESEL A/S